

Växa med kvalitet
Översiktsplan
Järfälla - nu till 2030

Aktualitetsprövning

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	3
MÅL, SYFTE OCH METOD	4
Mål	4
Syfte	4
Metod	4
ÖVERSIKTSPLANENS INLEDNINGSKAPITEL	5
UTMANINGAR	6
FRAMTIDENS JÄRFÄLLA	7
VÄGEN DIT - ATT VÄXA MED KVALITET	10
Vägledning för småskalig struktur	10
Vägledning för vatten och grönska	10
Vägledning för mötet mellan bebyggelse och natur	10
Vägledning för ett inkluderande Järfälla	10
HÅLLBARHETSBEDÖMNING	11
Ekonomiska konsekvenser	11
Rumsliga konsekvenser	12
Sociala och kulturella konsekvenser	13
Ekologiska konsekvenser	16
Översiktsplanens mål i relation till andra mål	17
ALLMÄNNA INTRESSEN	18
Ekosystemtjänster	18
Kultur och fritid	18
Kulturmiljö	18
Vatten och grönska	19
Stadsbild och bebyggelse	19
Trafik	19
Arbete och näringsliv	19
Befolkning, bostäder och service	20
Försörjningssystem	20
Miljö- och riskfaktorer	20
Riksintressen	20
Regionala och mellankommunala intressen	20
Regleringar	21
Gällande fördjupad översiktsplan	21
BILAGA 1 - PLANERINGSUNDERLAG	22
BILAGA 2 - UPPFÖLJNINGSMATRIS	25

Sammanfattning

Järfälla kommuns översiktsplan - Järfälla - nu till 2030 - antogs av kommunfullmäktige i juni 2014. Under hösten 2017 och vintern 2018 har en prövning av översiktsplanens aktualitet genomförts och planen har i huvudsak befunnits vara aktuell vid tiden för prövningen, vilket innebär att det under kommande mandatperiod (2018-2022) inte anses påkallat att arbeta fram en ny översiktsplan.

Aktualitetsprövning av översiktsplanen ska enligt plan- och bygglagen (3 kap. 27 § PBL) ske minst en gång per mandatperiod. Kommunfullmäktige ska då fatta beslut om översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven i 3 kap 5 § PBL¹.

I föreliggande dokument redovisas de olika delarna i översiktsplanen kapitelvis och i varje avsnitt förs ett resonemang om det presenterade kapitlets aktualitet.

I bilaga 1 redovisas status för de planeringsunderlag som identifierats i översiktsplanen. I bilaga 2 presenteras uppföljningen av översiktsplanens delmål med hjälp av de nyckeltal som tagits fram. Det kan noteras att det för flera av nyckeltalen saknas nollvärden, vilket gör att det i dessa fall är svårt att avgöra om arbetet mot översiktsplanens delmål går i önskad riktning.

1 5 § Av översiktsplanen ska framgå

1. grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden,
2. kommunens syn på hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras,
3. hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljökvalitetsnormer,
4. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
5. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder, och
6. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken. Lag (2014:224).

Mål, syfte och metod

Mål

Målet är att skapa ett koncist och tydligt dokument som visar om översiktsplanen fortfarande är att betrakta som aktuell. I detta dokument ingår en redovisning av befintliga planeringsunderlag samt uppföljning av översiktsplanens delmål.

Syfte

Enligt plan- och bygglagen (3 kap. 27 § PBL) ska en aktualitetsprövning av översiktsplanen genomföras av kommunfullmäktige minst en gång per mandatperiod. I en sådan aktualitetsförklaring ska kommunen ta ställning om översiktsplanen alltjämt är att betrakta som aktuell eller om det är påkallat att arbeta fram en ny översiktsplan. I samband med aktualitetsprövningen finns möjligheten att identifiera och hantera eventuella mål- och intressekonflikter som kan ha uppstått mellan översiktsplanen och andra styrdokument. Uppföljning av översiktsplanen syftar till att löpande samla in underlag för att kunna dra slutsatser huruvida utvecklingen går i linje med översiktsplanens intentioner samt om översiktsplanens framtidsbild är på väg att förverkligas.

Syftet med prövningen är i sin helhet att identifiera om översiktsplanen alltjämt fungerar som vägledande inriktning för den framtida användningen av mark och vatten i kommunen. Om översiktsplanen inte befinns vara aktuell vid tiden för prövningen ska en ny översiktsplaneprocess inledas.

Metod

I denna aktualitetsprövning har en analys genomförts av respektive kapitel i översiktsplanen, där varje avsnitt inleds med ett resonemang om kapitlets aktualitet.

Underlag för ställningstagandet om översiktsplanens aktualitet har inhämtats genom att nyckelpersoner inom de förvaltningar i kommunen som på olika sätt arbetar med användning av mark och vatten intervjuats. Utöver detta har en omvärldsanalys enligt modellen Epistel+M² genomförts, där de omvärldsfaktorer som på olika sätt kan påverka planens aktualitet har identifierats.

Uppföljning av översiktsplanens delmål har genomförts med hjälp av de nyckeltal som redovisas i översiktsplanens uppföljningsmatris. Data har inhämtats genom den årliga medborgarundersökningen, med hjälp av geografisk analys, via SL:s resvaneundersökning samt genom analys av nationell statistik. En sammanställning av uppföljningen av delmålen ska vara underlag vid det ställningstagande om översiktsplanens aktualitet som ska ske varje mandatperiod.

² Omvärldsanalys enligt modellen Epistel+M innebär att omvärldsförändringar inom olika sakområden studeras. Delområdena som ingår är: Ekonomi, Politik, Institutioner, Sociala faktorer och värderingsförändringar, Teknisk utveckling, Ekologi, miljö och hälsa, Lagstiftning samt Media

Översiktsplanens inledningskapitel

Kapitlet sammanfattar innehållet i översiktsplanen samt ger en beskrivning av den rumsliga kontext Järfälla kommun verkar inom. Sedan översiktsplanen antogs har vissa justeringar av de siffror och antaganden som nämnts i kapitlet skett, men som helhet bedöms kapitlet vara aktuellt.

Nedan ges en kort beskrivning av dessa justeringar.

Under innevarande mandatperiod tas en ny regional utvecklingsplan fram, vilken ska antas av landstingsfullmäktige under 2018. Remissversionerna av den regionala utvecklingsplanen följer i stora drag de planeringsprinciper som pekats ut i RUF 2010, där den bärande idén om att utveckla åtta regionala stadskärnor som komplement till den centrala regionkärnan Stockholms city står fast. Barkarby-Jakobsberg kommer även i den nya regionala utvecklingsplanen vara utpekad som en regional stadskärna, vilket innebär att Järfällas strategiskt betydelsefulla läge i regionen konsolideras. Barkarby pekas även i den nya regionala utvecklingsplanen ut som en potentiell regional tågstation.

År 2013 slöts Stockholmsöverenskommelsen mellan staten, Stockholms läns landsting och fyra av länets kommuner om utbyggnad av tunnelbana. Järfälla kommun har tillsammans med Stockholms stad, Solna stad och Nacka kommun åtagit sig att uppföra 78 000 bostäder inom tunnelbanans influensområde till och med 2030. För Järfällas del innebär detta 14 000 bostäder. I och med att planerad trafikstart för tunnelbana förskjutits från 2021 till 2024 så har även målåret för de 14 000 bostäderna flyttats fram till 2032.

En annan förändring som kan kommenteras är att befolkningsutvecklingen i både kommunen och i Stockholms län som helhet beräknas öka mer än då planen antogs 2014.

Utmaningar

Kapitlet identifierar sex utmaningar som behöver hanteras för att kunna utveckla Järfälla i hållbar riktning. Utmaningarna är:

1. *Hållbara Järfälla*
2. *Växa med kvalitet*
3. *Urbana Järfälla*
4. *Smart infrastruktur*
5. *Kunskapsintensiva Järfälla*
6. *Järfälla för alla*

Utmaningarna adresserar flertalet av de 17 globala mål för hållbar utveckling som FN har beslutat om med horisont 2030. Utmaningarna bedöms fortsatt vara desamma, vilket medför att kapitlet bedöms vara aktuellt.

Ett tydligt exempel på hur utmaningarna hanteras är den fortsatta utvecklingen av Barkarbystaden som ägt rum sedan översiktsplanens antagande. I ett av Europas största stadsutvecklingsprojekt lyfts och bemöts samtliga av dessa utmaningar, då Barkarbystaden utvecklas i syfte att bli en stadsmiljö som är långsiktigt ekonomiskt, rumsligt, socialt och ekologiskt hållbar. Inom ramen för detta projekt tas ansvar för både kommunens och regionens tillväxt, vilket medför att befintliga värden kan behållas samtidigt som nya tillkommer i samklang med hållbarhetsmålen. I Bar-

karbystaden skapas förutsättningar för den urbanitet som krävs för att skapa hållbarhet över tid. Genom förhöjd täthet och närhet skapas bättre möjligheter för människor att mötas, vilket i sig är en förutsättning för kunskapsutveckling och innovation. Detta ger förutsättningar att investera i smart infrastruktur, vilken i sig möjliggör ett kunskapsintensivt och kreativt Järfälla. Den täta strukturen i Barkarbystaden ger bättre förutsättningar att vidareutveckla ett öppet och inkluderande Järfälla för alla människor oavsett kön, ålder, socio-ekonomisk status, etnicitet eller andlig tillhörighet. Tillväxten i Barkarbystaden bör fungera som en ledstjärna för utvecklingen av Järfälla som helhet i syfte att möta utmaningar och skapa ett hållbart samhälle över tid.

Utmaningarna behöver som nämnts ovan inte bara hanteras vid exploatering av tidigare obebyggda områden utan detta gäller i lika högra grad vid komplettering av befintliga kommundelar, där en redan fastlagd struktur bildar ett ramverk som medför att utmaningarna behöver adresseras på ett delvis annat sätt än i Barkarbystaden. Det är viktigt att de principer för hållbar stadsutveckling som genomsyrar de mer uppmärksammade utvecklingsprojekten i den regionala stadskärnan också får genomslag vid planering och komplettering i Skälby, Jakobsberg, Kallhäll, Viksjö och Stäket.

Framtidens Järfälla

I kapitlet presenteras den framtidsbild som gäller som inriktning för kommunens mark- och vattenanvändning 2030. Den huvudsakliga inriktningen ligger fast och har stärkts i och med det utvecklingsarbete som kommunen har genomfört under mandatperioden, vilket medför att kapitlet bedöms vara aktuellt.

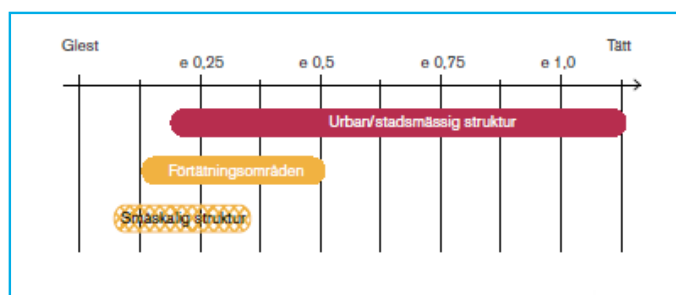
Nedan följer en sammanställning av de punkter där pågående planeringsarbete i kommunen avviker från den inriktning som pekas ut i framtidsbilden. Ingen av dessa punkter bedöms dock avvika så pass mycket från framtidsbildens huvudinriktning att kapitlets aktualitet äventyras.

Inom den regionala stadskärnan Barkarby-Jakobsberg har kommunen och marknaden kommit längre i planering och projekt än vad framtidsbilden tog höjd för när den beslutades. Två områden som i framtidsbilden ligger i skiktet "Huvudsakliga verksamheter med möjlighet till urban struktur" bör överföras till skiktet "Urban/stadsmässig struktur". Det gäller området norr om Viksjöleden/öster om Järfällavägen (se punkt 1 i framtidsbilden) samt handelsplatsen öster om E18 (2)

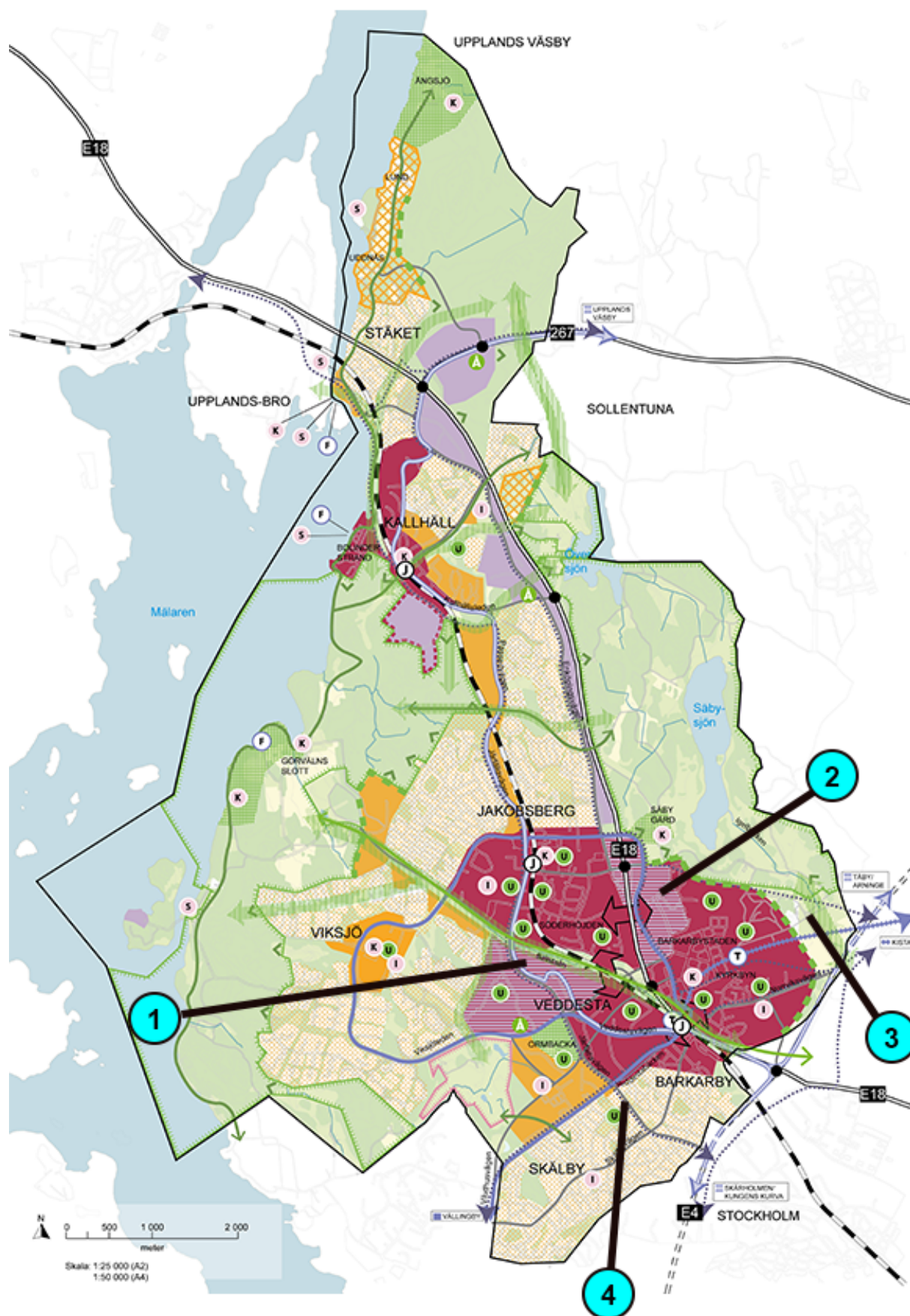
För närvarande utreds ett nytt naturreservat längs Igelbäckens sträckning i den sydöstra delen av kommunen (3), något som saknar tydligt stöd i översiktsplanens framtidsbild, då det i beskrivningen under rubriken Järfälla år 2030 betonas att "Naturreservatens värden har utvecklats inom

de gränser som gällde år 2014". Det kan emellertid nämnas att länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande till översiktsplanen (i översiktsplanens bilaga 3) uttryckt sig positiva till kommunens tidigare intentioner om att anlägga naturreservat i anslutning till Igelbäcken. Ett annat exempel på planeringsinriktning är den som presenteras i framtidsbilden kring Byleden i kommunens södra del (4). Där detaljplaneras det för en något högre exploaterad stadsstruktur trots att området ligger inom skiktet "Område med bibehållen karaktär".

I ett diagram på sida 22 i översiktsplanen (se nedan) beskrivs hur bebyggelsetätheten kan variera inom de olika skikten i framtidsbilden. Det kan i relation till denna figur noteras att det inte tydligt framgår hur diagrammet ska tolkas vad gäller det urbana skiktets exploateringsgrad. Denna tolkningsmån gör att avsnittet bedöms aktuellt. Det går att läsa in att exploateringsstalet³ inom skiktet har ett högsta värde (cirka $e=1,125$), men även att stapeln fortsätter i diagrammets förlängning (se figur 1). Det kan noteras att spannets lägre delar inte uppnår UN Habitats gräns för hållbar täthet, vilken kräver en områdesexploatering på $e \leq 0,75$.

³ Exploateringsstal definieras som sammanlagd bruttoarea delat med områdesarea och är ett mått på en stadsmiljöns täthet.

Beskrivande teckenförklaring till framtidsbild för Järfälla år 2030

<p> Urban/stadsmässig struktur Områden med urban bebyggelsestruktur vilket innebär en tydlig stadskarakter, en genomsnittligt hög täthet, en blandning av funktioner och ett integrerat gatunät.</p> <p> Förtätningsområden Områden med medeltät bebyggelsestruktur som binder samman, tillgängliggör och integrerar kommundelarna. Funktionsblandning där tillgängligheten är god.</p> <p> Småskalig struktur Områden med småskalig bebyggelsestruktur och huvudsakligen bostäder i form av radhus, parhus och villor samt verksamheter som stödjer lokalsamhället.</p> <p> Områden med bibehållen karaktär Områden som utvecklats varsamt med bibehållen karaktär. Exempelvis områden där bostäder tillkommer med kompletterande upplåtelseformer.</p> <p> Verksamhet Verksamhetsområden lämpliga för ytkrävande och transportintensiva verksamheter som inte går att kombinera med bostäder i en tät stadsstruktur.</p> <p> Huvudsakligen verksamheter med möjlighet till urban struktur Huvudsakligen verksamheter med möjlighet till urban struktur genom omvandling och förtätning.</p> <p> Verksamhet med möjlighet till bostäder vid eventuell flytt Område för verksamheter men med möjlighet till bostäder vid eventuell flytt av verksamheterna.</p> <p> Urban koppling Urbana kopplingar som överbryggar barriäreffekterna av Mälarbanan och E18.</p> <p> Återvinningscentral Möjliga lägen för återvinningscentraler.</p> <p> Golfbana Befintlig golfbana.</p>	<p> Idrottsplats Idrottsanläggningar.</p> <p> Kultur- och fritidsnod Plats som ger möjlighet att utveckla en eller flera funktioner för kultur- och fritidsverksamhet som till exempel mötesplats, bibliotek, samlings- och utställningslokaler.</p> <p> Småbåtshamn Småbåtshamn med ankrytande verksamhet.</p> <p> Vatten</p> <p> Natur- och friluftsområde</p> <p> Aktivitets- och rekreationscentrum Aktivitets- och rekreationscentrum inom de gröna kilarna med en eller flera funktioner som till exempel badplats, skidbacke och elljusspår.</p> <p> Rekreativstråk Stråk viktiga för rekreation och för tillgänglighet till rekreationsområden. Rekreativstråken är länkade till gång- och cykelvägnätet.</p> <p> Entré/koppling till natur Entréer och/eller förbindelser till naturområden.</p> <p> Urban park Högkvalitativa urbana parker med god tillgänglighet och medveten gestaltning. Inkluderar ytor för spontan idrott.</p> <p> Prioriterade ekologiska landskapssamband Ekologiska landskapssamband som är prioriterade att bevara och/eller förstärka som spridningskorridorer mellan större grönområden.</p> <p> Möte bebyggelse/natur Mötet mellan bebyggelse och natur som har en medveten gestaltning. I denna gränsszon är grönskan och bebyggelsen väl integrerade med varandra.</p>	<p> Naturreservat Befintliga naturreservat.</p> <p> Cykelstråk med regional funktion Regionala cykelstråk samt viktigare kommunala huvudcykelstråk av hög standard och med regional funktion.</p> <p> Kapacitetsstark kollektivtrafik Kollektivtrafikförbindelser med hög turtäthet inom kommunen samt till angränsande kommuner längs stråk där fordonen prioriteras.</p> <p> Stomlinjer för kollektivtrafik (markplan/tunnel) Regionala kollektivtrafikförbindelser med mycket hög kapacitet och turtäthet längs stråk där fordonen prioriteras.</p> <p> Tunnelbana Tunnelbana Akalla–Barkarby station via Barkarbystaden.</p> <p> Tunnelbanestation</p> <p> Färjelägen för persontrafik Färjelägen för persontrafik mellan målpunkter inom kommunen och till grannkommuner.</p> <p> Järnvägsstation Järnvägsstationerna Kallhäll, Jakobsberg och Barkarby/Stockholm Väst.</p> <p> Järnväg Mälarbanan med fyra spår.</p> <p> Kommunala huvudvägar och uppsamlingsgator Befintliga och nya vägar i kommunens huvudvägnät samt vissa lokala uppsamlingsgator.</p> <p> Statligt vägnät (markplan/tunnel) E18, E20 och länsväg 267.</p> <p> Trafikplats Befintliga och föreslagna trafikplatser.</p> <p> Kommungräns</p>
---	---	---

Vägen dit - att växa med kvalitet

I kapitlet förs ett omfattande resonemang om hur Järfälla ska växa med kvalitet. Utgångspunkten är 20 listade planeringsprinciper som relaterar till översiktsplanens fem delmål. I kapitlet beskrivs även hur detta ska ske genom effektiva processer och uppföljning av delmålen med hjälp av nyckeltal (se bilaga 2). När en (översikts-) plan har genomförts ska den beslutande myndigheten eller kommunen enligt miljöbalken 6 kap. 18 §. "skaffa sig kunskap om den betydande miljöpåverkan som planens genomförande faktiskt medfört". Detta relaterar till uppföljningen av nyckeltalen i bilaga 2. Översiktsplanens överordnade planeringsprincip, Växa med kvalitet, och dess innebörd – att Järfälla ska växa med kvalitet genom att ta ansvar för kommunens del av regionens tillväxt och samtidigt ta vara på och utveckla kommunens bebyggelse-, natur-, kultur- och rekreationsvärden - gäller i allra högsta grad. Tillsammans med de principer och åtgärder som är utstakade för att nå målet ses kapitlet som aktuellt.

Under rubriken vägledning presenteras de åtgärder som behöver vidtas inom respektive skikt i framtidsbilden. Det kan noteras att vägledningen tar sikte på år 2030 och då mycket kort tid förlöpt sedan översiktsplanens antagande har relativt få delar hunnit genomföras. Nedan följer ett par korta kommentarer kring de punkter där pågående planering och genomförande sker på ett annat sätt än vad vägledningen förordar.

Vägledning för småskalig struktur

h. Ny bebyggelse ska prövas genom detaljplan.

Kommentar: Ingen detaljplaneläggning har påbörjats inom skiktet småskalig struktur.

Vägledning för vatten och grönska

a. Naturreservatens värden ska bevaras och

utvecklas inom nuvarande gränser.

Detta motsägs av planerat inrättande av naturreservat längs Igelbäcken i södra delen av kommunen eftersom området utökas.

c. Nyckelbiotoper och de ekologiska landskapssambandens funktion ska säkras.

Kommentar: Kommunen har fattat beslut om att anta detaljplan för Bredgården, vilket påverkar ett prioriterat barrskogs-samband mellan Görväln och Järvafältet. Det kan noteras att kompensationsåtgärder för att säkerställa spridningsfunktionen vidtagits.

Vägledning för mötet mellan bebyggelse och natur

a. Bebyggelse i närhet till park och natur ska medvetet planeras för att undvika baksidor, otydliga gränser och återvändsgränder.

Kommentar: Kompletterande bebyggelse i skol- och idrottsområdet i Jakobsberg har uppförts med tydligt fokus på innehåll snarare än struktur, vilket kan förstärka upplevelsen av otillgängliga baksidor och otydliga gränssnitt. För att hantera denna typ av frågor mer samlat inleddes ett programarbete för området under 2017.

Vägledning för ett inkluderande Järfälla

a. Koppla samman områden och människor med varandra och bygg bort mentala och fysiska barriärer.

Kommentar: I pågående arbete med naturreservatsbildning längs Igelbäcken utreds möjligheterna att tillskapa gröna målpunkter som kan bidra till att länka ihop Barkarbystaden med Järvastadsdelarna i Stockholms kommun. Ytkrävande öppen dagvattenhantering i planerat täta stadsmiljöer kan skapa barriärer i stadsrummet.

Hållbarhetsbedömning

I översiktsplanens hållbarhetsbedömning presenteras underlag för en samlad bedömning av hur översiktsplanen förhåller sig till det övergripande målet om hållbarhet. Kapitlet innehåller en analys av framtidsbildens konsekvenser utifrån ekonomiska, rumsliga, sociala och kulturella samt ekologiska värden. Sammantaget bedöms kapitlet vara aktuellt.

Nedan följer ett par kommentarer om respektive sakområde som lyfts fram under arbetet med aktualitetsprövningen.

Vid en analys av framtidsbildens konsekvenser i ett hållbarhetsperspektiv kan noteras att det är problematiskt att ett av delområdena – ekologiska konsekvenser - har ett mycket starkt skydd i lagstiftningen (främst genom miljöbalken), något som de andra delområdena till övervägande del saknar. Det medför en inbyggd svårighet när de olika konsekvenserna ska vägas samman. Detta innebär i praktiken att en reglering som syftar till att minimera de negativa ekologiska konsekvenserna i sin tur kan innebära tydligt negativa konsekvenser ur ett ekonomiskt, rumsligt och socialt perspektiv. Det kan i relation till kapitlet noteras att den nya miljöplanen (antagen 2016) föreskriver att planläggning av nya stadsdelar ska följa ett system för hållbar stadsutveckling. I detaljplanearbetet med Barkarbystaden III har kommunen medverkat i samverkansprojektet City Lab som handlar om att förbereda för hållbarhetscertifiering på stadsdelsnivå.

Sedan översiktsplanens antagande har vikten ökat av att tydligare belysa barnkonsekvenser och kommande ekonomiska konsekvenser vid framtagande av detaljplaner. Detta för att säkerställa att planerna blir långsiktigt hållbara ur alla aspekter.

Ekonomiska konsekvenser

- Boendeattraktivitet och demografisk balans

Sedan översiktsplanens antagande har fortsatt utbyggnad av stadsbebyggelse i enlighet med översiktsplanens inriktning genomförts - i första hand i Barkarbystaden, men även i Jakobsberg och i viss omfattning också i Kallhäll. Flerbostadshusbebyggelse har möjliggjort för fler villaägare att byta boendeform men fortfarande bo kvar i kommunen. Planläggning har även skett sambygglöv givits för riktade boenden för äldre, nyanlända och studenter/ungdomar.

- Arbetsmarknad och näringsliv

Sedan översiktsplanen antogs har överenskommelse skett avseende etablering av det första större huvudkontoret inom den regionala stadskärnan Barkarby-Jakobsberg.

Den fortsatta planläggningen i Veddesta leder till utträngningseffekter av befintliga industri- och logistikföretag vilket medför förlorade arbetstillfällen inom denna sektor i Veddesta. Det kan noteras att logistikföretag valt att lämna kommunen sedan översiktsplanens antagande. Planeringen syftar till att anpassa kommunen till en mer tjänstebaserad ekonomi i den regionala stadskärnan. Kommunen har dock möjlighet att behålla och attrahera denna typ av yrkrävande företag i och med etablerandet av den nya företagsparken längs Rotebroleden. Detaljplanen för Stäkets verksamhetsområde vann laga kraft 2016.

- Kommunalekonomi

Kommunens tydliga tillväxtambitioner kräver stora investeringar under en längre period, vilket är en förutsättning för att skapa ett attraktivt och hållbart Järfälla. Fortsatt ökad täthet inom främst den regionala

stadskärnan möjliggör att viktiga kommunala funktioner kan samlokaliseras på ett mer effektivt sätt och att anlagd infrastruktur används av fler.

Rumsliga konsekvenser

- Resande

På sikt bedöms fortsatt genomförande av översiktsplanen få positiva hållbara konsekvenser på resandet. Den täta stadstypologin som ska omge kollektivtrafiknära lägen, framförallt spårstationer, skapar goda förutsättningar för ökad tillgänglighet i stadsrummet för gående och cyklister samt bidrar till att öka det kollektiva resandet. Eftersom fler människor kommer att bo i Järfälla år 2030 ökar även underlaget för potentiella bilister. Om kommunen inte planerar för en tät struktur i kollektivtrafiknära lägen kan antalet bilister öka, vilket då kan medföra negativa konsekvenser för den ekonomiska, sociala och ekologiska hållbarheten i kommunen.

- Tillgänglighet till viktiga målpunkter

Eftersom det i regionen råder stor brist på tydliga stadsstrukturer med efterfrågade stadskvaliteter som bygger på närhet och täthet⁴ har framförallt Barkarby och Veddesta goda möjligheter att möta denna efterfrågan med sin tänkta rutnätsstruktur. Om kommunen fortsatt tillför denna stadstypologi hjälper det till att diversifiera utbudet och därigenom ökas valfriheten i kommunen samtidigt som tillgängligheten till befintliga och framförallt nya målpunkter stärks.

- Hushållning med obebyggd och oexploaterad mark

Den koncentration av bebyggelse och tät stadsmiljö som översiktsplanen är inriktad mot bidrar till att hushålla med kommunens

ändliga markresurser. Förtätning och exploatering sker till övervägande del på befintliga impediment och på redan hårdgjorda ytor som exempelvis markparkeringar. Exploatering sker även på mark som tidigare använts för andra ändamål, exempelvis Barkarby flygfält. Detta medför att obebyggda markresurser kan behållas.

Vissa undantag krävs dock för att framtidsbilden ska kunna realiseras och för att översiktsplanens mål, Ett hållbart Järfälla, ska vara möjligt att uppnå. Ett sådant exempel är det nya verksamhetsområdet längs Rotebroleden samt mindre delar av Barkarbyfältet.

Som en konsekvens av att många av de för exploatering mest lämpliga markområdena i kommunen redan har tagits i anspråk för exploatering alternativt skyddats som naturreservat eller genom andra restriktioner behöver kommunen nu pröva bebyggelse inom områden med mer komplicerade förutsättningar än tidigare såsom i mer bullerutsatta eller riskutsatta lägen. Detta har under perioden sedan översiktsplanen antogs inneburit negativa ekonomiska konsekvenser genom att detaljplane- och exploateringsprocessen i flera fall dragits ut i både tid och omfattning.

- Balans mellan olika typer av markanvändning

Genomförandet av översiktsplanen kommer att ge kommunen en bättre balans mellan olika typer av markanvändning. Detta genom att utveckling kommer att ske i samtliga delar av kommunen och att stadstypologin tät kvartersstad, vilken det idag råder stor brist på, tillförs. Att det centralt belägna Veddesta och Barkarby handelsplats kommer att utvecklas i denna riktning ger på sikt positiva konsekvenser när det gäller rumslig hållbarhet i kommunen.

Sociala och kulturella konsekvenser

- Boendesegregation

Framtidsbilden skapar överlag förutsättningar för att minska boendesegregationen genom fysisk sammankoppling av kommunens olika stadsdelar. Komplettering av bebyggelse samt ökad diversifiering av upplåtelseformer sker idag framförallt i Jakobsberg, vilket över tid skapar förutsättningar till minskad boendesegregation i denna del av kommunen. I delar av kommunen där bostadsbeståndet idag är tydligt homogent bör kommunens fortsatta inriktning vara att komplettera beståndet med underrepresenterade typologier och upplåtelseformer.

Emellertid är segregation även ett gränsöverskridande fenomen som inte ryms inom administrativa kommungränser utan verkar i ett sammanhang som spänner över hela regionen. Genom inrättande av naturreservat längs Igelbäcken uppstår utmaningar i att möjliggöra flöden, rumsbildningar och mänskliga kontaktytor då bebyggelsekontinuiteten bryts mot Stockholms stad. En blandad stad vad gäller hustyper, upplåtelseformer och funktioner bidrar till att skapa ökad social hållbarhet, vilket exempelvis kan inkludera en ökad förståelse, tolerans och acceptans för människors olikheter. Järfällas planering måste aktivt förhålla sig till bebyggelsestrukturen såväl inom kommunen som i intilliggande kommuner för att inte riskera att förstärka barriärer mellan olika områden.

- Öppenhet och trygg närmiljö

Fortsatt genomförande av framtidsbilden med dess tydliga fokus på tät stadsstruktur med tydliga gränssnitt mellan privat och offentlig mark ökar förutsättningarna att skapa öppna och trygga närmiljöer. Kommunens modernistiska planeringsarv med dess odefinierade platser och svaga gränssnitt mellan privat och offentligt ger odefinierade stadsmiljöer som kan upplevas

otrygga. Även småhusområden som saknar genomgående naturliga flöden kan skapa en grogrund för otrygghet. De flesta som har ärende och tillträde till dessa områden är främst och naturligen bara de boende själva. En upplevd känsla av otrygghet kan uppstå, både för utomstående och boende. Den sammankoppling av gatunätet som betonas i översiktsplanen bör eftersträvas än tydligare i fortsatt planering.

Ett verktyg för att skapa säkra platser ur ett barn-/trygghetsperspektiv är att möjliggöra privata gårdar i den byggda stadsmiljön. Forskning visar att gårdens form är avgörande för hur gården används och om den upplevs som trygg eller ej. En innesluten och avgränsad gård ger hög kapacitet och hög grad av kontroll. Publika stråk genom gårdar kan få negativ effekt på stadsrummet, såväl det privata som det offentliga. Passage genom gårdar kan ske på bekostnad av upplevd tillhörighet och trygghet⁵. Kommunens vägval med i huvudsak stängda gårdar i Barkarbystaden är väl motiverat med hänsyn till ovanstående.

- Kulturmiljöer

Översiktsplanen ger goda möjligheter att både bevara och utveckla nya kulturmiljöer. Exempelvis ger utvecklingen av Barkarbystaden, där delar av det gamla militärflygfältet bevaras, fler människor möjligheter till tillträde till den kulturhistoriska miljön som finns där. Barkarbystaden kommer även i sig bli en framtida kulturmiljö med sin historia. Exempelvis skulle såväl Stora Torget som Herrestaskolan i Barkarbystaden kunna utvecklas till rika kulturhistoriska miljöer i framtiden.

- Mötesplatser

Den eftersträlvade utvecklingen i översiktsplanen ger goda förutsättningar att skapa kvalitativa offentliga mötesplatser, något

⁵ Eva Minoura, Hållbara stadskvarter – Spacescape

som kommunen har svårt att frambringa med nuvarande struktur. Att i linje med översiktsplanens intentioner utveckla den bebyggda miljön i centrumlägen mot en tät sammanhängande stadsbygd kommer leda till att nya stadsrum, offentliga parker och mötesplatser får bättre förutsättningar att uppstå. Detta kan vid vissa tillfällen ske på bekostnad av att naturlig grönska försvinner. Naturlig grönska, ofta i form av impediment, är dock sällan tillgänglig för alla. I fel läge kan det även bidra till en otrygghet i stadsrummet både utifrån kulturella aspekter samt genom att förvaltningsnivån ofta är lägre än i en jämförbar anlagd park. Att färre människor rör sig i naturområden i jämförelse med välutformade torg och parker gör även att naturområden kan upplevas som mer otrygga.

Målpunkter och mötesplatser är noderna i stadsrummet. Att utgå från områdets historia vid platsbyggnad är både identitetsbyggande och en bra grund för vidare nya kulturmiljöer. Mötesplatser bör vara mångfunktionella för att på bästa sätt aktivera rummet, maximera nyttjandet och därmed hushålla med resurser. Platser, målpunkter och mikroklimat ger möjligheter till paus och bidrar till ett mer omväxlande tempo i stadsrummet. Det ökar chanserna till möten mellan olika människor och gör även att människor vistas en längre tid i ett område. Detta får positiva effekter på urbana verksamheter i gatuplan eftersom de får bättre möjligheter att nå ekonomisk bärkraft. Offentliga mötesplatser är medborgarnas vardagsrum i staden. De ska vara inbjudande, tillgängliga för alla, ombonade och omsorgsfullt utformade där konst, kultur och kommers alla kan beredas plats.

- **Rekreation**

Fortsatt genomförande av översiktsplanen möjliggör att kommunens sammanhängande grönområden bevaras samtidigt som att-

raktiva stadsmiljöer kan utvecklas. Därmed ökar valmöjligheterna för rekreation eftersom ett större och mer diversifierat utbud blir tillgängligt.

- **Folkhälsa**

Fortsatt genomförande av översiktsplanen med dess fokus på att skapa täta urbana stadsmiljöer och att omvända trafikmaktordningen, ger goda möjligheter till en ökad folkhälsa, då fler människor ges möjlighet till aktiv rörelse. Genomförande av översiktsplanen enligt ovan kan samtidigt medföra negativ påverkan på folkhälsan utifrån parametrar så som solvärden och buller.

Det kan noteras att solvärden i bostäder i regel mäts genom beräknat ljusinsläpp dagtid, en tidpunkt då flertalet boende återfinns på exempelvis arbetsplatsen eller i skolan. Genom att översiktsplanen möjliggör för tätare stadsmiljöer som kompletterar den befintliga luftiga bebyggelsestrukturen ökar möjligheten att hitta ett bostadsalternativ som passar den enskilde bostadskonsumenten. I mer tätbebyggda miljöer är det därför inte rimligt att boende kan ställa lika höga krav på denna typ av boendekvaliteter som i ett mer naturnära område. I gengäld får den boende betydligt bättre tillgång till stadens funktioner och bilberoendet kan minska som en konsekvens av detta.

- **Störningar och risker**

Risker

Riskfrågan beaktas i översiktsplanen och är en viktig parameter i detaljplaneringsfasen. Bedömningar och utredningar görs för att behandla samtliga riskfrågor i en detaljplan. Sedan översiktsplanens antagande har del av Viksjöleden deklassificerats som sekundär farligt gods-led. Detta medför bättre

förutsättningar att kunna realisera översiktsplanens urbana skikt i Jakobsberg.

I kommunen finns flera kända områden med förorenad mark, däribland Järvafältet, där förekomst av perfluorerade ämnen har konstaterats. Ofta är exploatering av dessa områden en förutsättning för att kunna ta hand om dessa föroreningar, något som kommer ske i samband med fortsatt utveckling av Barkarbystaden.

Sedan översiktsplanens antagande har ökade krav på vattenhanteringen växt fram som en stark utredningsförutsättning såväl strategiskt som i detaljplanearbetet. Via riktlinjer och krav måste detaljplaner säkerställa framtida dagvattenhantering och att översvämningrisker kan hanteras för att minimera påverkan på ekosystem och för att göra samhället resiliert och robust i ett generellt hållbarhetsperspektiv. Ett tydligt exempel är detaljplanearbetet för Barkarbystadens etapp 2, där dessa frågor har nagelfarits och hanterats i samverkan med berörda remissinstanser.

Buller och störningar

Fortsatt utbyggnad av kvartersstad i främst Barkarbystaden med privata kringbyggda gårdar ger bättre förutsättningar att skapa en tyst sida i bebyggelsen, vilket möjliggör en bättre ljudmiljö. Dagens öppna, otydliga, glesa och bilberoende struktur, som i nuläget kännetecknar merparten av bebyggelsen i Järfälla kommun och regionen i stort, har sämre förutsättningar att hantera buller. Fortsatt utbyggnad i enlighet med översiktsplanens intentioner kan förvisso medföra ökad trafik lokalt, men tätare bebyggelsemiljöer kan på längre sikt sannolikt bidra till att fler målpunkter kan nås utan bil, vilket gör att bilbehovet minskar. De tekniska landvinningarna inom exempelvis eldrift av fordon och vägmateriel kom-

mer med stor sannolikhet ge bättre förutsättningar för minskat buller över tid. Väl utformad kontorsbebyggelse kan fungera som bullerskärm mot både E18 och Mälarsebanan, vilket kan bidra till minskat buller i boende-, skol- och rekreationsmiljöer.

Utsläpp till luft

Luftkvaliteten i kommunen är enligt översiktsplanen relativt god och antas inte påverkas nämnvärt när framtidsbilden är realiserad. Detta kommer emellertid behöva studeras vidare i samband med genomförande av översiktsplanen.

Ekologiska konsekvenser

- Påverkan på lokalt värdefulla naturmiljöer

Pågående utbyggnad (för närvarande cirka 1000 bostäder per år) kan i förlängningen medföra negativa konsekvenser på lokalt värdefulla naturmiljöer i form av ökade utsläpp och sämre luft- och vattenkvalitet. Det bedöms emellertid inte finnas tillräckligt med underlag sedan översiktsplanens antagande för att dra några slutsatser kring detta ännu. Negativ påverkan på lokalt värdefulla naturmiljöer kan ske genom att grönytor tas i anspråk för exploatering, men detta möjliggör att större sammanhängande grönområden kan sparas på andra platser.

- Påverkan på den regionala grönsstrukturen

Beslut som fattats sedan översiktsplanens antagande kan innebära att såväl negativa som positiva konsekvenser kan uppstå i den regionala grönkilen (Järvakilen). I samband

med fortsatt utbyggnad av Barkarbystaden tas viss mark i anspråk i kilen. Emellertid ökar möjligheten för mänskliga spridnings-samband och tillgängligheten till kilen förstärks, då fler människor kan nå denna rekreativa lunga utan bil.

I samband med kommande utbyggnad av verksamhetsområdet vid Rotebroleden tas mark i kilen i anspråk, vilket får påverkan på barrskogssambandet i grönkilen. Detaljplanen för Stäkets verksamhetsområde ger förutsättningar för bättre spridningssamband för växter genom att en ekodukt anläggs över Rotebroleden.

Pågående arbete med naturreservatsbildning längs Igelbäcken innebär att vattendragets hela lopp genom fyra kommuner från tillrinningen vid Säbysjön till utloppet i Edsviken blir skyddat genom natur- och kulturreservat, vilket antas medföra positiva ekologiska konsekvenser.

- Påverkan på betydelsefulla ekosystemtjänster

Ekosystemens resiliens att hantera förändringar kan försämrats i och med att ytterligare grönytor tas i anspråk för exploatering. Genomförande av detaljplanen Stäkets verksamhetsområde kan komma att påverka ekologiska landskaps samband för barrskog i Järvakilen.

Under 2017 antogs en detaljplan för Bredgården, där genomförandet kan medföra negativa konsekvenser på barrskogssamband mellan Görväl och Järvafältet. Det kan noteras att kompensationsåtgärder för

att säkerställa spridningsfunktionen vidtagits.

- Vattenmiljöer

Dagvattenflödet påverkas på grund av en större andel hårdgjorda ytor, särskilt inom de tätare delarna av kommunen. Lokalt omhändertagande av dagvatten är en stor utmaning som hanteras särskilt noga i dessa delar, bland annat för att möta de ökade riskerna med översvämning som antas uppstå som ett resultat av pågående klimatförändringar. För närvarande pågår arbete med ny vattenplan och tillhörande åtgärdsprogram för vatten, vilket ska ge vägledning till hur vattenfrågorna kan hanteras strategiskt. För Barkarbystaden har en övergripande dagvattenstrategi tagits fram för att visa på hur dagvattenfrågan kan hanteras samlat inom ett större utbyggnadsområde.

I översiktsplanen identifieras risken att genomförande av framtidsbilden kan medföra att miljö kvalitetsnormer för vatten inte kan uppnås vid en given tidpunkt. De ökade kraven⁶ på att säkerställa ytor för fördröjning och rening av dagvatten innebär att risken för att negativa ekologiska konsekvenser ska uppstå minskar, men det bör i detta sammanhang betonas att det i sin tur kan bidra till att risken för negativa ekonomiska, rumsliga och sociala konsekvenser kan öka som en konsekvens av detta.

Översiktsplanens mål i relation till andra mål

⁶ Under perioden sedan översiktsplanens antagande har bland annat den så kallade Weserdomen kommit – ett EU-direktiv som får stor betydelse för tillämpningen av de svenska reglerna om vattenförvaltning. Weserdomen innebär att en verksamhet eller åtgärd inte får tillåtas om den kan orsaka en försämring av ytvattenförekomstens status och när projektet äventyrar uppnåendet av god status till den tidpunkt som är bestämd. Med detta avses att projektet medför en försämring av enskilda kvalitetsfaktorer för ekologisk status eller, i förekommande fall ekologisk potential, över en klassgräns för den enskilda kvalitetsfaktorn. Detsamma gäller varje ytterligare försämring som en verksamhet eller åtgärd medför om en kvalitetsfaktor har klassificerats som dålig (svensktvatten.se).

Översiktsplanens mål bedöms fortsatt relatera väl till de nationella och regionala målen samt till målen i kommunens miljöplan (en ny miljöplan för åren 2016-2024 antogs av kommunen 2016).

Det betonas att det för närvarande pågår arbete med ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen på vilken Järfälla kommun lämnat synpunkter under såväl samråds- som utställningsskedet. Planen beräknas antas av landstingsfullmäktige under 2018. De mål som pekas ut i utställningsförslaget av regionplanen relaterar väl till översiktsplanens mål.

Allmänna Intressen

Kapitlet redovisar läget i kommunen utifrån allmänna intressen såsom det såg ut när översiktsplanen antogs 2014. Allmänna intressen är gemensamma för invånarna i hela kommunen. I detta kapitel redovisas de förutsättningar och värden som finns i Järfälla och som ska beaktas i beslut om mark- och vattenanvändning. Det finns dock en inbyggd problematik i redovisningen av allmänna intressen, vilket gäller samtliga kommuners översiktsplaner. Detta eftersom syftet med kapitlet är att beskriva nulägesbilden inom en rad sakområden. Kapitlets aktualitet kan därmed ifrågasättas i samma stund som en översiktsplan antas. I arbetet med aktualiseringsprövningen har kapitlet genomlysts noggrant. De förändringar som identifierats bedöms inte påverka kapitlets aktualitet nämnvärt. De redovisade intressena bedöms fortfarande gälla, vilket medför att kapitlet fortsatt ses som aktuellt.

Nedan följer några kommentarer om förändringar som skett sedan översiktsplanens antagande inom respektive allmänt intresse. Dessa förändringar diskuteras mer ingående i avsnittet hållbarhetsbedömning.

Ekosystemtjänster

Det finns exempel på påbörjade och genomförda projekt som i viss mån kan ha bäring på utvecklingen av ekosystemtjänsterna. Till exempel kan förbindelsen i den regionala grönstrukturen längs väg 267 i viss mån komma att påverkas av det nya planlagda verksamhetsområdet och den befintliga gokartbanans framtid. Försörjande ekosystemtjänster, så som odlingslotter, har tillkommit. I och med fortsatt planläggning på Barkarbyfältet kommer sannolikt

ytterligare jordbruksmark tas i anspråk. Den kulturella ekosystemtjänsten "Vikingarännet", omnämnd i översiktsplanen, är inställt även år 2018, enligt uppgift på grund av svag ekonomisk modell.

Kultur och fritid

Vissa nya möjligheter för utövande av kultur och fritid har tillkommit eller planerats under mandatperioden som stärker utbudet i kommunen. Det planeras bl.a. för en ny scen för kulturskolan i Järfälla gymnasiums lokaler i Jakosberg. En ny simhall och en padel- och squashhall öppnar under 2018 i Jakosberg. BAS Barkarby tillkommer under nästa mandatperiod och antas kunna bli en regional mötesplats för lärande, kultur och näringsliv. I takt med fortsatt utbyggnad av Barkarbystaden tillkommer ytor för kultur och fritid. Planer finns på att öppna nya multifunktionella idrotts- och kulturanläggningar i den regionala stadskärnan och i Ängsjö.

Kulturmiljö

Eftersom rättarbostaden i Veddesta bränner år 2015 kan punkt 49 på s. 68 och i karta s. 69, tas bort. Fortsatt bebyggelseutveckling har skett vid Bolinder strand i Kallhäll, en av kommunens mest betydelsefulla kulturhistoriska miljöer.

Vatten och grönska

De utpekade vattenförekomsterna, Bällstaån och Igelbäcken, fungerar som viktiga ekologiska spridningskorridorer. Arbete pågår i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten för att uppnå god kemisk, ekologisk och morfologisk status i dessa vattendrag. Arbete pågår för närvarande med naturreservatsbildning längs Igelbäcken. Det kan noteras att fiskarten grönling i avsnittet påstås vara utrotningshotad. Enligt IUCN stämmer inte detta, utan arten betraktas som livskraftig och står därmed inte för ett större hot inom en nära framtid⁷.

Stadsbild och bebyggelse

Ny bostadsbebyggelse har tillkommit i samtliga kommundelar sedan översiktsplanens antagande, både genom komplettering i befintlig stadsmiljö och i nya områden som Barkarbystaden. Förändringar i stadsbilden av särskilt allmänt intresse under perioden innefattar bland annat tillkomsten av Herrestaskolan och Stora Torget i Barkarbystaden samt det nya Folkets hus i Kallhäll. För närvarande uppförs en ny simhall i Jakobsberg samt ett nytt stall vid Säby gård. Dessa båda byggnader blir betydelsefulla tillägg till stadsbilden.

Trafik

Större infrastrukturprojekt som utbyggnaden av tunnelbanan samt Trafikverkets anläggning av E4 Förbifart Stockholm fortskrider. Det kan noteras att planerad öppning av tunnelbanan till Barkarby flyttats fram till 2024. Utbyggnad av Mälarbanan till fyra spår håller på att färdigställas. Kallhäll och Barkarby har fått nya stationer och uppgångar i anslutning till pendeltågen. I Jakobsberg har en sydlig entré till stationen invigts. Växthusvägen har färdigställts

och bidrar till bättre kopplingar mellan Järfälla och främst Hässelby. Breddningsarbete pågår på Rotebroleden för att åtgärda kapacitetsbrister. Ny trafikplats Barkarby planeras. Cykelstråk har uppgraderats och gående har fått bättre tillgänglighet i och med komplettering av bebyggelse i centrala lägen. Sedan översiktsplanens antagande har en ny parkeringsnorm beslutats samtidigt som arbete pågår med gångplan och cykelplan. Tillsammans med ett ökat fokus på närhet och täthet inom stadsbyggandet syftar det till att vända trafikmaktordningen från bil till kollektivtrafik, gång och cykel. En ny infartsparkering planeras i Kallhäll. På riksnivå har beslut tagits om att avveckla radartornet i Bromma, vilket kommer ha bäring på höjdrestriktioner i planeringen av ny bebyggelse i Järfälla.

Arbete och näringsliv

Barkarby Science är ett samverkansprojekt som sätts under 2018. Det är ett samarbete mellan kommunen, näringsliv och akademi, som syftar till att skapa en utvecklingsarena i Järfälla för forskning, innovation och utbildning inom hållbar stadsbyggnad. Utöver detta har kommunen sedan översiktsplanen antogs även bildat ett näringslivsbolag för att ta ett tydligare grepp på dessa frågor. Nya arbetsplatser har tillkommit, i huvudsak vid Barkarby handelsplats. Den pågående expansionen i kommunen med omfattande byggnation medför att kommunens dagbefolkning har ökat. Detta får positiva konsekvenser för lokala näringsidkare inom främst service och restaurangnäringen. Noterbart är att förhållandet mellan antal arbetsplatser och antalet invånare i arbetsför ålder förändrats under mandatperioden, det vill säga antalet att invånare i arbetsför ålder har ökat snabbare än antalet arbetsplatser.

⁷ International Union of Conservation of Nature

Befolkning, bostäder och service

Befolkningen i kommunen växer stadigt. I slutet av 2017 uppgick invånarantalet till cirka 76 500 invånare. Enligt den senaste befolkningsprognosen beräknas befolkningen i kommunen år 2030 uppgå till cirka 116 000. Denna befolkningsutveckling förutsätter fortsatt kapacitetshöjning vad gäller det kommunala välfärdsåtagandet med förskolor, skolor, vård och äldreomsorg. Planering pågår för ett nytt sjukhus i anslutning till Barkarby station. BAS Barkarby tillkommer under nästa mandatperiod och de teoretiska gymnasieutbildningarna kommer då flytta dit från Järfälla gymnasium i Jakobsberg. Järfälla tar fortsatt ansvar i den regionala bostadsförsörjningsfrågan med tydligt uppsatta bostadsmål, med en tonvikt på den regionala stadskärnan Barkarby-Jakobsberg.

Försörjningssystem

Den stora befolkningsökningen i kommunen förutsätter fortsatta investeringar i och utbyggnad av kommunala försörjningssystem. Dricksvattenledningar samt kommunalt vatten och avlopp läggs om och byggs ut i samband med fortsatt exploatering. El- och fjärrvärmenätet byggs ut i samverkan med berörda marknadsaktörer. Sopsugssystem har byggts ut i samband med genomförandet av den första detaljplaneetappen i Barkarbystaden. Det pågår även arbete med att skapa förutsättningar för alternativa energilösningar. En solkarta har tagits fram, vilken pekar ut lämpliga lägen för solceller.

Miljö- och riskfaktorer

En ny kartläggning av buller för vägtrafik togs fram av kommunen 2016. Mindre delar av kommunen berörs även av flygbuller från Bromma flygplats. Riksintressepreciseringen för Stockholm Bromma Airport är från april

2015. I miljöplanen som antogs 2016 ställs ökade krav på hantering av dagvatten, vilket även inkluderar flödesbegränsningar till kommunens vattenförekomster Mälaren, Bällstaån och Igelbäcken. Miljöplanen stipulerar att kommunen senast 2020 ska ta fram en prioritering av sanering av alla kända förorenade områden på kommunal mark. Det kan noteras att del av Viksjöleden har hävts som sekundärled för farligt gods-transporter.

Riksintressen

Arbetet med den riksintresseklassade E4 Förbifart Stockholm pågår längs med kommungränsen till Stockholm. Trafikverket har 2016 tagit fram en riksintresseprecisering för trafikplats Hjulsta E4 förbifart Stockholm/E18. Detaljplaneläggning pågår vid Stäketfläcken som berör två olika riksintressen. Sedan översiktsplanens antagande har en del av Järvafältet inom Järfälla kommun pekats ut som riksintresse för rörligt friluftsliv. Under 2017 beslutade försvarsmakten om förnyad redovisning av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Influensområdet för Kungsängens övnings- och skjutfält berör mindre delar i norra kommunen.

Regionala och mellankommunala intressen.

Sollentuna och Upplands Väsby arbetar med nya översiktsplaner, vars innehåll kan få bäring på utvecklingen kring Rotebroleden och i Järvakilen. Gällande Bällstaåns kemiska, ekologiska och morfologiska status sker fortsatt arbete i samverkan med Stockholms stad och Sundbybergs stad för att säkerställa vattendragets långsiktiga välmående. Arbete pågår för närvarande med en ny länsplan för transportinfrastruktur

för åren 2018-2029. Denna plan kommer fastställas under 2018. Stockholm arbetar med ny översiktplan där bland annat Kista pekas ut som prioriterat utvecklingsområde, vilket kan komma få påverkan på Järfällas regionala stadskärna. Inom ramen för det regionala utvecklingsarbetet diskuteras möjligheten att tillskapa växelverkan inom regionens försörjningssystem. Detta för att utveckla klimat- och resurseffektiva regionala stadskärnor. Ett exempel skulle kunna vara att överskottsvärme från serverhallar i Kista skickas via försörjningssystem till Barkarbystaden samtidigt som kyla från exempelvis avloppsvatten och sjöar kan skickas i motsatt riktning. Detta kan vara ett led i att skapa hållbara cirkulära system där energi kan tillvaratas bättre.

fördjupat program för Veddesta inletts under 2017. Ett utvecklingsprogram för Jakobsbergs centrala delar beslutades 2016.

Regleringar

Inga större förändringar i regleringar har tillkommit under mandatperioden. Det kan noteras att kommunen utreder inrättandet av ett nytt naturreservat längs Igelbäcken. Vid Stäketfläcken pågår detaljplanearbete, vars innehåll kan komma att föranleda en dispensansökan från det generella strandskyddet.

Gällande fördjupad översiktsplan

Den fördjupade översiktsplanen för Barkarbyfältet (antagen av kommunfullmäktige 2006-08-28) bedöms inte vara aktuell. I och med Stockholmsöverenskommelsen, har kommunen vidtagit åtgärder för att öka områdets omfattning och täthet och därmed uppfylla kommunens del av avtalet om 14 000 byggda bostäder fram till år 2032. Ett nytt program har därför tagits fram för Barkarbystaden, vilket antogs 2016. För södra Veddesta antogs ett program 2015, men då planeringsförutsättningarna förändrats sedan detta antogs har arbete med ett

Bilaga 1 - Planeringsunderlag

I översiktsplanens bilaga 2 redovisas de planeringsunderlag som kan behöva tas fram, kompletteras och/eller fördjupas. Nedan följer därför en sammanställning av textavsnitten i bilagan samt kommentarer om de olika planeringsunderlagens status:

Stadsbild och bebyggelse

- Program för Järfällas stadsbyggnadskvaliteter kan behöva tas fram som underlag gällande stadsbild och karaktärer, arkitektur samt gestaltungsfrågor.

Kommentar: Underlag har inte tagits fram sedan översiktsplanen vann laga kraft.

Kulturmiljö

- Kulturmiljöplanen från 2001 kan behöva aktualiseras och kompletteras.

Kommentar: En revidering av planen genomfördes 2016. Underlaget bedöms vara aktuellt.

- Revidering kan behövas av kommunens råd och riktlinjer Varsam tillbyggnad i småhusområden från 1999.

Kommentar: För närvarande pågår inget arbete med revidering av detta underlag.

Vatten, grönska och ekosystemtjänster

- Befintlig grönska från 1997 kan behöva uppdateras till en grönska plan med fokus på ekosystemtjänster.

Kommentar: Grönplanen uppdateras för närvarande. Ny grönska plan bedöms kunna antas under 2018. Kommunens grönytefaktor uppdateras inom ramen för detta arbete.

- Befintlig rapport Ekologiskt särskilda känsliga områden från 1996 kan behöva bearbetas med utgångspunkt i nutida forskning och kunskap.

Kommentar: Uppdatering av ekologiskt särskilt känsliga områden (så kallade ESKO-områden) sker som en del av arbetet med handlingsplanen för ökad biologisk mångfald (se nedan).

- En ny handlingsplan för ökad biologisk mångfald kan behövas för att klara de nationella miljömålen och för att ge berikande naturupplevelser i park- och naturområden.

Kommentar: En handlingsplan för ökad biologisk mångfald arbetas fram för närvarande.

- En trädplan kan behövas för att kunna prioritera och planera skötseln av kommunens träd som blir allt äldre och samtidigt får ökad betydelse.

Kommentar: Arbeta med en trädplan kommer inledas under 2018. Preliminärt bedöms denna kunna vara klar under 2019.

- Befintlig vattenplan kan behöva uppdateras (möjligen i en grönska plan) för att säkra god vattenstatus i kommunens vattendrag och sjöar.

Kommentar: Arbeta pågår med ny vattenplan. Den nya vattenplanen bedöms kunna antas under 2018.

- Ett åtgärdsprogram för vatten kan också behöva tas fram för att säkra genomförandet av åtgärder för att uppnå god vattenstatus i kommunens sjöar och vattendrag.

Kommentar: Åtgärdsprogram för vatten arbetas fram för närvarande parallellt med ny vattenplan.

- Kommunens belysningspolicy från 1999 kan behöva omarbetas till en belysningsplan

Kommentar: Ett nytt belysningsprogram beslutades i april 2017.

- Ett nytt parkprogram kan behövas eftersom parkernas betydelse ökar i en tätare struktur.

Kommentar: Inget nytt parkprogram har tagits fram sedan översiktsplanens antagande. Parkfrågan hanteras strategiskt inom ramen för grönplanen samt i lek- och aktivitetsplanen.

Kultur och fritid

- Riktlinjer för kultur- och fritidsanläggningar med fokus på tillgänglighet kan behövas.

Kommentar: Har inte tagits fram sedan översiktsplanen antogs. Tillgänglighetsfrågor ska belysas i samband med kommande lokalförsörjningsplan.

- Plan för utveckling av kulturnoder och mötesplatser kan behövas i kommunerna samt vid Görväln och Säby.

Kommentar: Inget specifikt program har tagits fram sedan översiktsplanens anta-

gande.

Försörjningssystem

- En översyn av sektorsplaner avseende kommunens försörjningssystem kan behövas.

Kommentar: Nya riktlinjer för dagvattenhantering har antagits under mandatperioden. För kommunalt VA pågår arbete med revidering av befintliga modeller för vatten och spillvatten. Kommunalförbundet Norrvatten (vilka levererar dricksvatten till kommunen) har under hösten 2017 fattat beslut om en ny strategisk plan, kallad Norrvatten 2026. El- och fjärrvärmeförsörjning hanteras av respektive marknadsaktör i samverkan med kommunen. För bredband finns ett inriktningsbeslut om att kommunen inte ska hantera detta.

- Energi- och klimatplan med syfte att stärka kommunens strävan mot mindre klimatpåverkan kan behövas (följer även av kommunens miljöplan).

Kommentar: Arbete med en energi- och klimatplan pågår under 2018

- Dagvattenstrategi inklusive hantering av mångfunktionella ytor och ytor för översvämning kan ge värdefullt underlag för fortsatt arbete.

Kommentar: Riktlinjer för dagvattenhantering har uppdaterats. Strategiska frågor kring översvämning hanteras i det åtgärdsprogram för vatten som tas fram för närvarande.

- Lokaliseringsstudie över större avfallsanläggningar kan behövas.

Kommentar: Järfälla medverkar i arbetet med en ny regional avfallsplan, där frågan hanteras på en mellankommunal nivå.

Kommentar: Ett arbete har initierats inom organisationen, men ytterligare fördjupning krävs.

Störningar och risker

- Bullerkartläggningen för kommunen kan behöva uppdateras regelbundet.

Kommentar: En kartläggning avseende buller från vägtrafik genomfördes 2016.

- Kartering av befintliga bostadsområden där bullerdämpade åtgärder kan behövas.

Kommentar: För närvarande arbetas det inte aktivt med detta, utan kommunen bedriver tillsyn av bullerstörningar utifrån inkommande klagomål.

- Kommunens handlingsplan för förorenade områden kan behöva uppdateras.

Kommentar: I dagsläget bedrivs i första hand tillsyn för pågående och planerade exploateringsområden. De flesta av kommunens föroreningar finns inom områden som är aktuella för exploatering inom en ganska snar framtid. Längre fram kan det dock vara aktuellt att återuppta arbetet med en handlingsplan. Utifrån den kan sedan ansvarsutredningar behöva göras och krav ställas mot de som har ansvar att åtgärda föroreningarna.

Trafik

- Förstudier för de större trafikåtgärderna inklusive ett tidsatt åtgärdsprogram kan behöva tas fram

Utöver ovan redovisade planeringsunderlag har sedan översiktsplanens antagande ett antal andra program och planer tagits fram, vilka också fungerar som viktiga planeringsunderlag. En kort redovisning av några av dessa underlag ges nedan:

- Ett bostadsförsörjningsprogram för perioden 2016-2019 med utblick till 2030 antogs av kommunfullmäktige 2016.
- En näringslivsstrategi har tagits fram under 2017.
- En lek- och aktivitetsplan samt lekvärdesfaktor antogs 2017.
- Miljöplanen för 2016-2024 antogs 2016.
- Arbeta med en ny gång- och cykelplan pågår för närvarande.
- Kommunens strategiska lokalförsörjningsplan uppdateras årligen.

Bilaga 2 - Uppföljningsmatris

I översiktsplanens bilaga 2 återfinns en uppföljningsmatris, vilken beskriver ett system för målstyrning och uppföljning inom samhällsbyggnadssektorn. Det övergripande målet i översiktsplanen, ett hållbart Järfälla, har brutits ner i fem stycken delmål. I bilagan listas under de fem delmålen sammanlagt 19 nyckeltal med tillhörande information om hur de avses följas upp.

13 av målen ska avrapporteras i samband med aktualitetsprövningen av översiktsplanen – resterande sex nyckeltal rapporteras i samband med kommunens årsredovisning. Då detta är första gången översiktsplanen aktualitetsprövas så saknas för vissa av nyckeltalen referensvärden. De resultat som presenteras här blir därmed en grund för vidare uppföljning av dessa mål i kommande aktualitetsprövning.

Delmål för urbana kvaliteter

- Järfälla ska erbjuda en varierad, upplevelserik och karaktärsfull byggd miljö.

<i>Nyckeltal</i>	<i>Uppföljning</i>	<i>Resultat</i>	<i>Referensvärde</i>
Andel av Järfällas befolkning som har max 1 kilometer till närmaste spårstation.	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprovning av översiktsplanen	29 % En buffertzona har lagts 770 meter från respektive spårstations mitt. Detta enligt SL:s faktor för reellt gångavstånd (=fågelvägen x 1,3)	Saknas
Andel hushåll som har mer än 15 service- och urbana verksamheter ⁸ inom 500 meter.	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprovning av översiktsplanen.	25 % En buffertzona har lagts 385 meter från berörda centrumanläggningars mitt. Detta enligt SL:s faktor för reellt gångavstånd (=fågelvägen x 1,3). De anläggningar som ingått i analysen är Jakobsbergs C, Kallhälls C, Viksjö C, Barkarby C, Veddesta C, Barkarbystaden samt Åkermyntan i Stockholms kommun.	Saknas
Andel Järfällabor som ger kommunen höga betyg avseende den gestaltningsmässiga kvaliteten på den byggda miljön.	Data samlas in årligen genom medborgarundersökningen. Rapporteras vid aktualitetsprovning av översiktsplanen.	39 % Frågan som ställdes i medborgarundersökningen 2017 var: <i>Hur ser du på hur trivsamt bebyggelsen är</i>	33 % (medborgarundersökningen 2014)

⁸ Urbana verksamheter omfattar restauranger, affärer för sällanköp och kulturverksamheter. Serviceverksamhet omfattar dagligvaruhandel, förskolor, grundskolor och öppenvård.

Delmål för levande natur och kultur

- Järfälla ska erbjuda levande och rika natur- och kulturmiljöer.

<i>Nyckeltal</i>	<i>Uppföljning</i>	<i>Resultat</i>	<i>Referensvärde</i>
Andel bostäder och förskolor med god tillgång till variationsrik natur och närhet till parkmiljöer av hög kvalitet ⁹ .	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.	Från 31 % av bostäderna nås samtliga tre kategorier (närnatur/park inom 300 meter, stadsdelspark inom 500 meter, natur/friluftsområde inom 1,5-2 Km). Från 35 % av förskolorna nås samtliga tre kategorier. 4 % av bostäderna och 4 % av förskolorna når ingen av de tre kategorierna. I analysen har enbart grönområden inom Järfälla beaktats. Detta innebär att bostäder och förskolor belägna i de yttre delarna av kommunen potentiellt kan nå grönområden även i grannkommunerna.	Saknas
Areal biologiskt värdefull mark och fungerande ekologiska landskaps samband.	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.	25 % NVI-områden med mycket höga naturvärden=156 hektar. Areal mycket höga naturvärden enligt genomförda naturvärdesinventeringar (NVI).	Saknas

⁹ God tillgång till natur och närhet till parkmiljö innebär:

- Närnatur/park (helst över 1 hektar) ska finnas inom 300 meter.
- Stadsdelspark (helst över 3 hektar) ska finnas inom 500 meter
- Natur/friluftsområde (över 300 hektar) ska finnas inom 1,5-2 kilometer

Delmål för en smart infrastruktur

- Järfälla ska erbjuda en samhällsekonomiskt effektiv, robust och långsiktigt hållbar infrastruktur

<i>Nyckeltal</i>	<i>Uppföljning</i>	<i>Resultat</i>	<i>Referensvärde</i>
Andel personresor med kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik.	Data samlas in vart femte år genom SL:s redovisning av resvaneundersökning. Rapporteras vid aktualitetsprövning av överviktsplanen.	<p>27 % av resorna sker med kollektivtrafik, 5 % med cykel och 11 % till fots. Biltrafikens andel av resorna är 52 %. Resterande 6 % av resorna görs med andra färdmedel (taxi, färdtjänst etc).</p> <p>Data har inhämtats från Stockholms läns landstings resvaneundersökning 2015. Kommande resvaneundersökning presenteras preliminärt 2019.</p>	Resvaneundersökningen 2015 bör ses som en nollmätning för Stockholmsregionen. Jämförelser med tidigare undersökningar riskerar att bli missvisande på grund av skillnader i ibland annat metod, definitioner och urval (SLL:s hemsida).
Andel boende som är bullerstörda av väg- och spårtrafik	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprövning av överviktsplanen.	<p>Andel boende som är bullerstörda av vägtrafik: 10 %</p> <p>Andel bostadsbyggnader som är bullerstörda av vägtrafik: 4 %</p> <p>Andel boende som är bullerstörda av spårtrafik: 2 %</p> <p>Andel bostadsbyggnader som är bullerstörda av spårtrafik: 0,5 %</p> <p>Kommentar: Indata kommer från bullerutredningarna för vägtrafik 2016 och för spårtrafik från 2010.</p>	Saknas

Delmål för kunskapssamhället

- Järfälla ska erbjuda bästa möjliga förutsättningar för utbildning, forskning och näringsliv

<i>Nyckeltal</i>	<i>Uppföljning</i>	<i>Resultat</i>	<i>Referensvärde</i>
Andel företag som är integrerade med bostadsbebyggelse och andra urbana verksamheter.	Data samlas in genom geografisk analys. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.	71 % Från företagsregistret har samtliga företag med mer än 0 anställda karterats utifrån deras respektive adresser. Utifrån adresspunkterna har en buffertzona på 70 meter (normal kvarterslängd) lagts ut för att utröna hur många bostäder som ligger inom buffertzonen.	Saknas
Andel hushåll och företag med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s	Data samlas in genom analys av hushållens och företagets tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.	93 % Indata från 2016 års bredbandskartläggning har inhämtats från post- och telestyrelsen.	Referensvärde för nyckeltalet saknas hos Post- och telestyrelsen. Det kan noteras att andelen hushåll med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s har ökat från 79 procent år 2014 till 94 procent år 2016.

Delmål för ett Järfälla för alla

- Järfälla ska erbjuda en attraktiv och hälsosam livsmiljö för alla

<i>Nyckeltal</i>	<i>Uppföljning</i>	<i>Resultat</i>	<i>Referensvärde</i>
Andel av Järfällas befolkning som ger kommunen höga betyg avseende kvaliteten och tillgången till platser för möten, fritid och kultur.	Data samlas in årligen genom medborgarundersökningen. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.	56 % Frågan som ställdes i medborgarundersökningen var: <i>Hur ser du på möjligheterna att utöva fritidsintressen, t.ex. sport, kultur, friluftsliv, föreningsliv?</i>	51 % (medborgarundersökningen 2014)
Andel Järfällabor som ger kommunen höga betyg avseende upplevd trygghet i kommunen.	Data samlas in årligen genom medborgarundersökningen. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.	20,3 % Genomsnittresultatet för de tre frågor kring trygghet som ställdes i medborgarundersökningen 2017.	23,7 % (genomsnittsvärde för medborgarundersökningen 2014)
Andel av olika bostadsformer.	Data samlas in årligen genom nationell statistik. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.	I Järfälla finns ca 31 700 bostäder (SCB 2016) 61 % i flerbostadshus, 36 % i småhus, 3 % är övriga hus & specialbostäder. Av flerbostadshusen är 61 % bostadsrätter och 39 % hyresrätter. Bland småhus är 84,5 % äganderätt, 12 % br och 3,5 % hr	Det kan noteras att andelen bostadsrätter har ökat både för både flerbostadshus (från 59 % till 61 %) och småhus (från 9 % till 12 %) sedan översiktsplanens antagande.
Andel Järfällabor som ger kommunen höga betyg avseende att vara en attraktiv plats att leva och verka i.	Data samlas in årligen genom medborgarundersökningen. Rapporteras vid aktualitetsprövning av översiktsplanen.	41% Frågan som ställdes i medborgarundersökningen var: Hur nöjd är du med din kommun i dess helhet som en plats att bo och leva på	41 % (medborgarundersökningen 2014)